

SỰ CẦN THIẾT CỦA VIỆC GIỮ VỮNG ỔN ĐỊNH CHÍNH TRỊ - XÃ HỘI Ở NÔNG THÔN NƯỚC TA TRONG THỜI KỲ MỚI

MAI ĐỨC NGỌC*

Ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn là trạng thái phát triển bình thường, có trật tự, kỷ cương trên tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội, bảo đảm hệ thống chính trị cơ sở hoạt động có hiệu quả, phát huy được sức mạnh đoàn kết nhất trí của toàn dân, an ninh chính trị và trật tự an toàn xã hội được giữ vững, môi trường kinh tế, xã hội phát triển lành mạnh theo đúng định hướng xã hội chủ nghĩa.

Ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn là ổn định cuộc sống mọi mặt cho gần 80% dân số và trên 80% diện tích lãnh thổ của đất nước. Do vậy, ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn giữ vị trí đặc biệt quan trọng đối với sự ổn định chính trị - xã hội của nước ta hiện nay. Nó vừa là điều kiện đảm bảo công nghiệp hoá, hiện đại hoá nông nghiệp và nông thôn thắng lợi, vừa trực tiếp góp phần quyết định việc giữ vững ổn định chính trị - xã hội trên phạm vi cả nước. Nếu để xảy ra mất ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn sẽ tác động xấu đến tình hình kinh tế - xã hội của đất nước, thậm chí có thể gây nên khủng hoảng chính trị như đã từng xảy ra ở một số nước trong khu vực thời gian qua.

Hiện nay, nông nghiệp, nông thôn nước ta đang trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá nên việc tiếp tục giữ vững ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn trở thành một trong những vấn đề cần đặc biệt quan tâm. Vai trò của ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn được thể hiện ở các nội dung chủ yếu sau đây:

---

* Th.s. Học viện Báo chí và Tuyên truyền.

Một là, *ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn là điều kiện quan trọng để thực hiện thắng lợi sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá nông nghiệp và nông thôn.*

Công nghiệp hoá, hiện đại hoá nông nghiệp, nông thôn là trọng tâm, chiến lược của sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước. Đó là quá trình cải biến sâu sắc, toàn diện nền kinh tế - xã hội ở nông thôn, là bước chuyển biến vĩ đại đem lại bộ mặt phát triển mới trong đời sống xã hội ở nông thôn nước ta. Sự phát triển đó là phù hợp với quy luật vận động và phát triển của xã hội, đồng thời chứa đựng trong đó sự phủ định biện chứng đối với trạng thái ổn định hiện thời. Quá trình đó chỉ có thể thành công khi giữ vững được ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn. Nói cách khác, sự phủ định biện chứng của quá trình công nghiệp hoá, hiện đại hoá nông nghiệp, nông thôn đòi hỏi điều kiện nền kinh tế - xã hội ở nông thôn với tư cách đối tượng bị phủ định phải đang tồn tại trong trạng thái ổn định tương đối, định hình và chứa đựng trong mình những tiền đề của nền kinh tế - xã hội mới.

Công nghiệp hoá, hiện đại hoá nông nghiệp, nông thôn vừa làm thay đổi sự ổn định chính trị - xã hội trước đó, vừa đòi hỏi duy trì trạng thái ổn định chính trị - xã hội để làm điều kiện cho chính mình. Đó là hai mặt của một vấn đề, là mâu thuẫn biện chứng trên con đường phát triển theo hướng đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước. Việc giải quyết mâu thuẫn này phải tính đến bước đi, nhịp độ, cách thức... của quá trình công nghiệp hoá, hiện đại hoá nông nghiệp, nông thôn nhằm mục tiêu vừa thực hiện được sự chuyển biến kinh tế - xã hội, vừa đảm bảo giữ vững ổn định chính trị - xã hội, tạo điều kiện để nông thôn ổn định và biến đổi theo những yêu cầu của quá trình công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước. Quá trình này không thể diễn ra khi ổn định cũ vẫn giữ nguyên trạng ban đầu trong suốt quá trình biến đổi nó. Mặt khác, ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn luôn gắn liền với sự vận động và phát triển của đời sống xã hội ở nông thôn. Do vậy, ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn nước ta thực chất là quá trình biến đổi đời sống xã hội ở nông thôn theo hướng đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá nông nghiệp và nông thôn.

Trong những năm qua, sự ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn được giữ vững đã tạo điều kiện cho nông nghiệp, nông thôn nước ta phát triển. Từ chỗ là một nền nông nghiệp lạc hậu, không đáp ứng được nhu cầu tiêu dùng lương thực, đến nay, về cơ bản, nền nông nghiệp nước ta đã phát triển theo hướng sản xuất hàng hoá, đảm bảo vững chắc an ninh lương thực quốc gia. Sản phẩm nông nghiệp và kinh tế nông thôn không những đảm bảo nuôi sống trên 80 triệu dân, mà còn được xuất khẩu. Hiện nay, Việt Nam là nước đứng hàng thứ hai trên thế giới về xuất khẩu gạo. Quan hệ sản xuất từng bước được đổi mới phù hợp theo hướng xây dựng nền nông nghiệp hàng hoá với nhiều thành phần kinh tế tham gia. Kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội ở nông thôn được tăng cường, nhất là về giao thông và thuỷ lợi, góp phần thúc đẩy sản xuất phát triển và nâng cao đời

sống dân cư. Đời sống vật chất và tinh thần của nông dân ở hầu hết các vùng được cải thiện rõ rệt, bộ mặt nông thôn không ngừng được đổi mới. Hệ thống chính trị ở cơ sở từng bước được nâng cao, dân chủ ở nông thôn được mở rộng, an ninh chính trị và trật tự an toàn xã hội được đảm bảo... Có thể khẳng định rằng, việc giữ vững ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn trong suốt thời gian qua đã trở thành một trong những nhân tố quan trọng góp phần vào sự thành công của công cuộc đổi mới đất nước.

Từ xa xưa, cổ nhân đã nói: “nông suy bách nghệ bại, nông thịnh bách nghệ hưng”, điều này hoàn toàn đúng đối với tình hình Việt Nam trong lịch sử cũng như hiện tại. Kinh nghiệm của nhiều nước trên thế giới cho thấy, trong khi tiến hành công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước phải coi trọng giữ vững ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn. Một số nước châu Á, nhất là các nước Đông Nam Á, đã rút ra bài học: muốn tăng trưởng kinh tế bền vững phải đi từ nông nghiệp và kinh tế nông thôn. Do vậy, các quốc gia này đều ưu tiên phát triển nông nghiệp và nông thôn, lấy sự phát triển nông nghiệp, nông thôn làm tiền đề vững chắc để giữ vững ổn định chính trị - xã hội của đất nước. Thực tế cũng chứng minh rằng, không một quốc gia nào giữ vững được nhịp độ phát triển kinh tế, nâng cao mức sống của nhân dân trong tình trạng đất nước có lộn xộn về chính trị - xã hội. Khi một quốc gia lâm vào tình trạng mất ổn định chính trị - xã hội, nhất là để xảy ra rối loạn ở địa bàn nông thôn thì đời sống kinh tế - xã hội của đất nước không những không phát triển, mà có thể còn bị kéo lùi. Thực tiễn ở nước ta cho thấy, tại một số địa phương trước đây để xảy ra mất ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn, chẳng những kinh tế không phát triển, mà lĩnh vực xã hội cũng có nhiều vấn đề bức xúc.

Do vậy, ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn chính là điều kiện then chốt đảm bảo cho quá trình công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước nói chung, quá trình công nghiệp hoá, hiện đại hoá nông nghiệp, nông thôn nói riêng của chúng ta đạt được thắng lợi toàn diện, tạo nền tảng cho sự phát triển bền vững. Khẳng định điều này, Nguyên Thủ tướng Phan Văn Khải đã nói: “Nếu nông thôn ổn định, nhân dân phấn khởi làm ăn thì dù khó khăn gì đi nữa, đất nước ta vẫn đảm bảo sự ổn định. Do đó, đảm bảo ổn định nông thôn là vấn đề có ý nghĩa then chốt đối với an ninh quốc gia”⁽¹⁾.

Hai là, *ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn là điều kiện cơ bản để nâng cao chất lượng và hiệu quả hoạt động của hệ thống chính trị cơ sở.*

Có ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn mới có điều kiện để đổi mới nội dung, phương thức hoạt động và chỉnh đốn tổ chức, nâng cao hiệu lực lãnh đạo, quản lý của hệ thống chính trị cơ sở. Ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn còn là điều kiện để gây dựng, củng cố niềm tin của nhân dân đối với Đảng, Nhà nước và chế độ xã hội chủ nghĩa, đảm bảo cho nhân dân thực sự là người chủ xã hội, phát huy đầy đủ quyền và nghĩa vụ của công dân đối với Nhà nước.

Thực tiễn của nước ta trong những năm qua cho thấy, nơi nào giữ vững được ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn thì tại nơi đó, hệ thống chính trị cơ sở hoạt động có hiệu quả. Tổ chức đảng, chính quyền và các đoàn thể nhân dân ở cơ sở giữ được sự trong sạch, vững mạnh, đoàn kết, nhất trí, làm hạt nhân cho khối đại đoàn kết toàn dân. Từng bộ phận trong toàn bộ hệ thống được phân định chức năng, nhiệm vụ khá rành mạch, có quyền hạn và trách nhiệm rõ ràng, vận hành thông suốt, năng động, hoạt động có hiệu quả. Nội dung và phương thức hoạt động của cả hệ thống chính trị cơ sở được quy chế hoá, hướng vào phục vụ nhân dân, gần dân, sát dân, tất cả vì lợi ích của nhân dân.

Uy tín của tổ chức đảng, chính quyền và các đoàn thể nhân dân tại những nơi luôn giữ được sự ổn định chính trị - xã hội không ngừng được nâng cao, lòng tin của nhân dân đối với Đảng được củng cố vững chắc. Cán bộ, đảng viên vừa là người lãnh đạo, vừa là công bộc của dân; họ toàn tâm, toàn ý phấn đấu vì sự nghiệp dân giàu, nước mạnh, được nhân dân tin yêu và kính trọng. Dân chủ và công bằng xã hội từng bước được thực hiện, quy chế dân chủ ở cơ sở được triển khai sâu rộng và có hiệu quả thiết thực, không có biểu hiện quan liêu, tham nhũng, cửa quyền, ức hiếp nhân dân. Những giá trị dân chủ, những yêu cầu và tiêu chí của dân chủ thấm thấu và trở thành phương thức tồn tại, hoạt động tự nhiên, tự thân của hệ thống chính trị ở thôn xã.

Một trong những điển hình của cơ sở giữ vững ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn trong thời gian qua là xã An Đông, huyện Quỳnh Phụ, tỉnh Thái Bình. Ở đó, hệ thống chính trị thực sự là tổ chức của dân, do dân và vì dân. Hoạt động của nó hướng tới việc không ngừng nâng cao dân sinh, dân trí, dân chủ và dân quyền của nhân dân; thực hiện và phát huy tốt nhất quyền làm chủ của nhân dân, tổ chức ngày càng tốt hơn đời sống vật chất và tinh thần của dân cư trong cộng đồng.

Ngược lại, ở những địa phương để xảy ra tình trạng mất ổn định chính trị - xã hội, hệ thống chính trị cơ sở thường yếu kém, rệu rã; thậm chí, có nơi, tổ chức đảng mất vai trò lãnh đạo đối với xã hội. Chính quyền không có khả năng quản lý, điều hành các hoạt động diễn ra hàng ngày ở cơ sở. Các tổ chức đoàn thể quần chúng tập hợp được rất ít đoàn viên, hội viên tham gia. Cán bộ, đảng viên ở cơ sở mất uy tín với dân; khả năng lãnh đạo, tập hợp, đoàn kết nhân dân bị sút kém. Niềm tin của nhân dân đối với cấp uỷ đảng, chính quyền ở cơ sở giảm sút nghiêm trọng. Do vậy, có thể khẳng định rằng, ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn có vai trò đặc biệt quan trọng đối với việc nâng cao chất lượng và hiệu quả hoạt động của hệ thống chính trị cơ sở hiện nay.

Ba là, ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn còn là điều kiện tiên quyết để thúc đẩy kinh tế, văn hoá, xã hội phát triển.

Thực tiễn và kinh nghiệm của công cuộc đổi mới ở nước ta trong 20 năm qua cho thấy, sự ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn là điều kiện tiên quyết để

phát triển kinh tế, văn hoá, xã hội trên khu vực này. Bởi vì, muốn phát triển bền vững phải tạo được môi trường chính trị - xã hội ổn định, tích cực, lành mạnh từ cơ sở, phát huy được sức mạnh đoàn kết, nhất trí của toàn dân, sự đồng thuận của các cộng đồng dân cư. Mặt khác, có giữ vững được ổn định chính trị - xã hội ở cơ sở mới có điều kiện thực hiện đúng đắn, sáng tạo các chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước về phát triển nông nghiệp, nông thôn; thúc đẩy tăng trưởng kinh tế và phát triển hợp lý, nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của người dân; rút ngắn được khoảng cách giàu nghèo giữa các tầng lớp nhân dân trên địa bàn.

Chỉ trên cơ sở giữ vững được ổn định chính trị - xã hội mới có điều kiện giữ gìn và phát huy các giá trị, những nét đẹp văn hoá truyền thống; phát huy tiềm năng sáng tạo văn hoá trong cộng đồng dân cư, đảm bảo quyền được hưởng thụ các giá trị văn hoá của nhân dân lao động; xây dựng những chuẩn mực văn hoá mới; đồng thời, loại trừ các tệ nạn xã hội, đẩy mạnh phong trào xây dựng nếp sống văn minh, gia đình văn hoá, làng xã văn hoá.

Ngoài ra, việc giữ vững ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn còn tạo ra cơ sở để ổn định, củng cố vững chắc thế trận quốc phòng toàn dân và an ninh nhân dân ngay từ các cơ sở nhằm đảm bảo an ninh chính trị và trật tự an toàn xã hội. Nếu để cơ sở nông thôn trì trệ, yếu kém, phát sinh tiêu cực và tệ nạn xã hội sẽ ảnh hưởng rất xấu tới an sinh, an ninh của người dân. Dân chúng bất bình, phản ứng, suy giảm niềm tin đối với Đảng, Nhà nước từ cơ sở sẽ ảnh hưởng nghiêm trọng đến sự ổn định, phát triển của đất nước và sự bền vững của chế độ xã hội chủ nghĩa.

Một trong những mục tiêu và phương hướng phát triển đất nước trong 5 năm 2006 – 2010 mà Đại hội Đảng lần thứ X đã xác định là tiếp tục “... giữ vững ổn định chính trị – xã hội”⁽²⁾. Giải pháp chung để giữ vững ổn định chính trị – xã hội ở nông thôn nước ta là “*Đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá nông nghiệp và nông thôn, giải quyết đồng bộ các vấn đề nông nghiệp, nông thôn và nông dân*”; đồng thời, “*khẩn trương xây dựng các quy hoạch phát triển nông thôn. Thực hiện chương trình xây dựng nông thôn mới. Xây dựng các làng, xã, ấp, bản có cuộc sống no đủ, văn minh, môi trường lành mạnh. Hình thành các khu dân cư đô thị hoá với kết cấu hạ tầng kinh tế – xã hội đồng bộ... Phát huy dân chủ ở nông thôn đi đôi với xây dựng nếp sống văn hoá, nâng cao trình độ dân trí, bài trừ các tệ nạn xã hội, hủ tục, mê tín dị đoan; bảo đảm an ninh, trật tự an toàn xã hội*”⁽³⁾. Trong bối cảnh hiện nay, cần tiếp tục hoàn thiện cơ chế, chính sách đối với nông nghiệp, nông thôn và nông dân, thực hiện công nghiệp hoá, hiện đại hoá nông nghiệp và nông thôn với những hình thức, bước đi phù hợp và có hiệu quả; nâng cao chất lượng hoạt động của hệ thống chính trị cơ sở; phát huy vai trò của đội ngũ cán bộ lãnh đạo chủ chốt cấp xã; thực hiện nghiêm túc và có hiệu quả Quy chế dân chủ ở cơ sở; bảo đảm quyền làm chủ của nhân dân lao động; có cơ chế, quy chế cụ thể để nhân dân tham gia giám sát hoạt

động của hệ thống chính trị và cán bộ lãnh đạo chủ chốt cấp xã; đổi mới và tăng cường sự lãnh đạo, quản lý của cấp trên đối với cơ sở. Thực hiện đồng bộ các giải pháp nêu trên sẽ góp phần quan trọng vào việc giữ vững ổn định chính trị - xã hội ở nông thôn nước ta trong thời kỳ mới(**).

Chú thích

** Bài đã đăng trên Tạp chí *Triết học*, số 8/2006.

1. Phát biểu của Nguyên Thủ tướng Phan Văn Khải tại Hội nghị toàn quốc về Hội đồng Nhân dân, Ủy ban Nhân dân. *Báo Nhân dân* ngày 30/ 9/1998.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X*, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2006, tr.76.
3. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Sđd*, tr.88, 90.